

La combinació d'informació primària i secundària per al coneixement de la població andorrana

Olga INGLÈS i MOLINA - Dolors CAPDEVILA i VILELLA

La recerca necessària per obtenir estadístiques implica utilitzar diverses tècniques de recopilació de la informació. La combinació d'informació primària i secundària per a l'elaboració d'estadístiques permet assolir diversos principis fixats pel Codi de bones pràctiques de les estadístiques europees.¹ Més enllà dels principis bàsics, com són la independència professional, el secret estadístic i la imparcialitat, no es pot perdre de vista la importància d'altres principis menys destacats, com ara la càrrega no excessiva dels enquestats, la relació cost-eficàcia, l'oportunitat i la puntualitat.

Font primària i secundària

Una font primària és aquella font de primera mà que ha estat generada en el mateix moment i lloc del fet o dels fets dels quals s'està fent recerca. És a dir, és una font directa que no ha estat interpretada per ningú més durant la posterioritat. L'anàlisi de les fonts primàries permet a l'investigador posar-se tan a prop com és possible dels successos històrics o del període que s'està investigant sense la necessitat d'intermediaris. Requereix coneixements suficients tant de l'època com de qui n'és l'emissor, per interpretar-los de forma crítica, ja que normalment aporten una visió particular dels fets i a vegades esbiaixada. A grans trets, es pot dir que l'observació, l'entrevista i l'enquesta són els instruments que permeten recollir aquest tipus d'informació.

L'observació és la inspecció i l'estudi d'un determinat assumpte que duu a terme un individu a través dels seus sentits, especialment la vista. Per a l'enregistrament d'aquestes impressions es pot disposar de l'ajut de mitjans tecnològics (fotografia, gravació, presa de notes...).

Quant a l'entrevista, és una tècnica de recopilació d'informació qualitativa. Consisteix a mantenir una conversa amb un testimoni i citar-ne els fragments més significatius i exemplars per donar suport als comentaris teòrics.

Si l'entrevista proporciona informació qualitativa, l'enquesta té per finalitat recollir les opinions de moltes persones sobre algun tema en un moment determinat. L'enquesta

s'assembla a una fotografia, perquè ofereix dades vàlides només per aquest precís moment. Tendeix a la generalització perquè s'aplica només a una porció de la població total a la qual els especialistes anomenen *mostra*, que ha de ser representativa de tota la població.

A l'hora d'elaborar una enquesta, cal tenir en compte els criteris següents:

- Procurar que les preguntes coincideixin amb els objectius que es pretenen.
- Redactar les instruccions per emplenar-la de manera senzilla i clara, a fi de reduir els errors en les respostes.
- Agrupar les preguntes d'acord amb àrees temàtiques.
- Procurar que les respostes siguin fàcils de tabular estadísticament, ja que això en facilitarà el buidatge posterior.
- Fer una prova del qüestionari amb un parell de persones abans d'aplicar-lo a la mostra. Corregir-ne els enunciats difícils d'entendre i assegurar-se de la pertinència de les preguntes. La font primària es contraposa a la font secundària, i per aquest motiu es poden combinar si en qualsevol cas no s'arriba a obtenir tota la informació.

Pel que fa a la font secundària, és aquella que ha reelaborat la informació a partir de fonts primàries i que, en la majoria dels casos, es genera amb posterioritat als fets que es volen estudiar. És de caràcter indirecte i ha estat transmesa per intermediaris que prèviament han analitzat, descrit i interpretat les fonts primàries. Les fonts secundàries interpreten i avaluen els fets amb distància (com a mínim temporal) i empen sovint criteris científics. Així doncs aquests documents s'elaboren a partir de consultar dades i informació d'altres fonts documentals. Per exemple poden ser dades obtingudes a partir de registres (ja siguin administratius, tecnològics, o procedents de màquines o sensors,...).

Quins són els avantatges i inconvenients?

Les fonts primàries s'adapten perfectament als propòsits de la investigació, perquè han estat dissenyades expressament per a un estudi en concret. Tenen un cost més elevat i són més difícils d'obtenir, fet que suposa que s'haurà d'invertir en recursos.

Les fonts secundàries tenen un cost més baix i més rapidesa d'obtenció. Així com també poden contenir informació més difícil d'obtenir a través de fonts primàries. En aquest cas, serà més difícil obtenir dades que s'ajustin a les necessitats de l'estudi, així com conèixer-ne la seva exactitud. A vegades no estaran expressades amb les mateixes unitats de mesura requerides, o bé s'utilitzaran classificacions diferents però que volen referir-se al mateix, fet que comportarà una tasca prèvia d'homogeneïtzació.

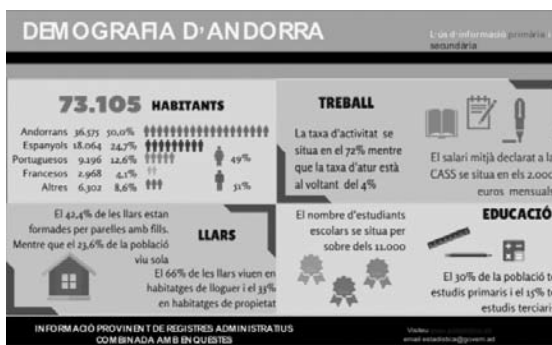
Exemple d'homogeneïtzació de la informació.

S'exposa una situació real en la qual es troba actualment el Departament d'Estadística. Una gran part de la informació que es tracta s'obté a través de bases de dades administratives. Aquestes bases de dades no han estat creades amb la finalitat d'extreure'n estadístiques i cadascuna ha estat construïda amb un objectiu administratiu i possiblement en moments temporals diferents. En concret, Estadística es troba en la situació en què diferents bases de dades que haurien d'utilitzar la mateixa classificació de països, cadascuna ha creat la classificació i la codificació que ha cregut més adient, sense que cap no es regeixi per la Classificació internacional de països, ISO 3166.

Això ha portat al Departament d'Estadística, a començar a treballar en un plataforma alternativa o *data warehouse*, que és un magatzem de dades o col·lecció de dades orientada a un determinat àmbit (empresa, organització, etc.), integrat, no volàtil i variable en el temps, que ajuda a la presa de decisions a l'entitat que l'utilitza. L'objectiu principal és ordenar de manera lògica tota la informació a la qual Estadística tingui accés per tal d'agilitzar el tractament i l'anàlisi de la informació a posteriori. Així com també poder homogeneïtzar taules d'ús conjunt amb els estàndards internacionals europeus sempre que sigui convenient.

Exemple pràctic 1: infografia

La infografia mostrada presenta com s'obté informació demogràfica de la població d'Andorra combinant l'ús dels registres administratius i de les enquestes realitzades a la població que permet afegir un valor afegit difícilment assolible a través dels registres administratius per sí sols.

Actualment es disposa de dues dades de població: la població registrada i la població estimada. La base d'ambdues xifres és el registre de població que omplen els Comuns. No és més que un registre administratiu que té com a objectiu principal comptabilitzar les persones censades que resideixen al país.

A diferència de la població registrada, que s'obté directament dels registres dels censos parroquials, per calcular la població estimada el Departament d'Estadística procedeix al creuament de diverses fonts d'informació:

- Població total segons els registres dels censos Parroquials (informació de base).
- Residents secundaris registrats: segons la Llei 9/2007 del cens, sols han de figurar al cens els residents principals (art. 6.2), és a dir d'una durada igual o superior a 183 dies a l'any.
- El registre d'immigració.
- El registre de nacionalitats.
- El cens escolar.
- El registre del Servei d'Ocupació.
- La part dels no-nacionals que apareixen al registre de la seguretat social.

A través d'aquests creuaments es pot determinar si els membres d'una llar són residents, o bé, si és probable que ja no resideixin al país. D'aquesta forma, s'obté la població estimada a partir de la qual es pot començar a definir parcialment qui són i com són els habitants del Principat d'Andorra. La informació no serà completa fins que no es realitzi un cens de població (tal com preveu el pla estadístic 2017-2020). Momentàniament, es pot obtenir la informació complementària més àmplia i actual a través d'algunes de les enquestes que es realitzen, com ara el cas de l'enquesta de pressupostos familiars i l'enquesta de població activa (vegeu la definició a l'annex).

A partir del registre de població sabem que el 31 de desembre del 2016 a Andorra hi ha 73.105 habitants, dels quals un 49% són dones i un 51% homes. Per nacionalitats cal destacar que un 50% són nacionals, i que l'altra meitat està formada pràcticament per espanyols, portuguesos, francesos i d'altres nacionalitats.

Quant a la informació que s'obté a través de les enquestes que s'han detallat anteriorment, es pot saber que el 42,4% de les llars estan formades per parelles amb fills mentre que el 23,6% de la població viu sola; o que el 66% de les llars viuen en habitatges de lloguer i el 33% en habitatges de propietat.

Un altre registre que ens permet obtenir informació sobre el vessant educatiu és el cens escolar, amb el qual es pot conèixer el nombre d'estudiants escolars, que actualment se situa al voltant dels 11.000. També es pot saber on i què estudien aquestes persones, però tenint present la mateixa informació per al global de la població s'ha de recórrer de nou a les enquestes: el 30% de la població té estudis primaris i el 15% té estudis terciaris.

Pel que fa al coneixement de la població relatiu al vessant laboral, els registres de la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) ens permeten saber el nombre d'assalariats o que el salari mitjà declarat se situa al voltant dels 2.000 € mensuals. D'altra banda, és a partir de l'enquesta de forces del treball que es pot saber, entre d'altres, la taxa d'activitat, que se situa en el 72%; la taxa d'atur, que se situa al voltant del 4%, el salari mitjà equivalent a 40 hores setmanals, que no deixen de ser dades imprescindibles per poder comparar-se amb altres països.

Conclusions

L'objectiu principal és utilitzar al màxim els registres disponibles (dades secundàries) per tal de reduir i centrar la informació provinent d'enquesta en dades que són impossibles d'obtenir mitjançant la informació secundària. S'ha de fer atenció i vigilar amb l'ús atès que els registres no estan creats i dissenyats amb un objectiu estadístic, majoritàriament són registres amb finalitats administratives.

És evident que com més informació obtinguem dels registres menor serà la càrrega sobre els enquestats, menors seran els recursos que s'hauran d'utilitzar per obtenir les estadístiques i es reduirà el temps entre la recollida de la informació i la seva difusió.

Som en un procés en què qualsevol tipus d'informació secundària existent pot ser un complement a la informació primària per tal de complementar-la i millorar-la. L'ús de *big data* com a font d'informació secundària presenta un gran futur per a la millora de les estadístiques i és un repte al qual el departament ja s'està enfrontant en diversos àmbits.

Annex

Definició d'enquesta de pressupostos familiars

L'enquesta de pressupostos familiars (EPF) és una operació estadística contínua que s'adreça a les llars d'Andorra. S'entén com a *llar* el conjunt de persones que ocupen en comú un habitatge familiar principal i consumeixen i comparteixen aliments i altres béns a partir d'un pressupost comú.

La recollida de la informació de l'EPF es realitza a les llars mitjançant una entrevista personal i un qüestionari, on s'anoten les despeses en l'adquisició de béns i serveis durant determinats períodes de temps. Els membres de la llar han d'omplir les llibretes de despeses diàries durant dues setmanes.

L'EPF estudia fonamentalment les despeses de consum, que són classificades segons la CCIF (classificació del consum individual per finalitats). També s'aborden altres temàtiques, com ara l'habitatge (règim de tinença, tipus d'habitatge, superfície, nombre d'habitacions, etc.) i l'equipament de la llar (televisió, frigorífic, vehicles, equipaments tecnològics, etc.). Les dades que s'obtenen permeten definir el cistell de mercat, i també la informació socioeconòmica necessària per conèixer les característiques de les llars del país.

Olga Inglès i Molina - Dolors Capdevila i Vilella,
àrea de Coordinació Estadística, departament d'Estadística

Notes

1- El Codi de bones pràctiques de les estadístiques europees va ser adoptat pel Comitè del sistema estadístic europeu el febrer del 2005, i promulgat en la Recomanació de la Comissió COM (2005) 217 sobre la independència, integritat i responsabilitat de les autoritats estadístiques nacionals i comunitàries. Posteriorment, el Comitè del sistema estadístic europeu va revisar el Codi, a final de setembre del 2011. Es basa en quinze principis sobre l'entorn institucional, els processos estadístics i la producció de resultats, a partir dels quals s'estableixen un conjunt d'indicadors per avaluar-ne l'adopció efectiva.